

MANIFEST FÖR ALLA LEVÄNDE

En vårdag går jag längs en bekant stig.
Det blåser, stormar nästan, granarnas grenar nagelfar luften, stammarna bågna.
Jag minns den gamla gåtan:

Om ett träd faller i skogen och ingen är där för att höra det – låter det då?

Jag kommer fram till en krök, spanar mot en glänta i skydd av grenar.
Först ser jag bara svart, sen: hela fågeln. Det är en tjäder, den färdas
fort över ången med blicken mot trädkropparna eller en alternativ
verklighet, på spaning efter ett stridspar eller en kärlekskumpan, kastar
även ett getöga på mig.

Jag stannar. Tjädern stegar åt andra hållet. Jag fortsätter min färd, försiktigt.
Tjädern står vid gläntans rand, sätter sen fart rakt mot mig.

Och jag springer.

När man blir tvungen att fly ett rasande naturstycke förstår man svaret på den gamla gåtan:

Om ett träd faller i skogen så är det alltid någon som hör det.
Om inte en människa, så en tjäder, en kungsfågel, en barrträdlöpare, en stackmyra,
en allövbagge, ett hornkvalster, eller vem som helst annan av naturens omätbara folk.
Också växter reagerar på ljudvågor.

Världen är full av encelliga varelser, urorganismer, växter, svampar och djur, var och en med
sitt livs egna vändpunkter, äventyr och stunder av frid. Naturens befolkning är ett nätverk
vars trådar ingen håller i.

Ändå har en övertygelse spritt sig bland människosläktet, att vår art är skapelsens krona,
toppen av näringskedjan och utvecklingens slutpunkt.

Om man frågade en representant för vilken annan art som helst så skulle de konstatera att
vi misstagit oss. Vi äter, dricker, behöver skydd, bär mikrober i våra inälvor, föds och dör,
lever av solenergis kraft, av förenande växters nåd, på samma villkor som alla andra.

För tusentals år sedan började vi röja och hägna in, gräva och omkullkasta.
Nu visar klimatförändringen och förlusten av den biologiska mångfalden att det inte går att
vinna över naturen. Den har uttryckt sin gräns, vår gräns.

Vi kan steka planeten tills vi själva stekts. Eller vi kan konstatera att vi har förstått vinken.

Ingen kräver att vi ska förändras. Ingen ger oss en sista chans.
Vi får själva besluta vad vi gör. Varenda en av oss är ansvarig för ekokrisen;
var och en kan bestämma ifall den kommer att djupna eller lätta.

Vi vandrar på planetens yta som små gnottor, lika ringa, lika häftigt vid liv som våra
medvandrare, från björndjur till barrbroskingar, från vårarter till dubbeltrastar.
Var och en av oss får för en stund förundra oss över stemmet och sprakandet, gnyendet
och pipandet, stöket och tumlandet som koncentrerats till detta hörn av rymden.
Var och en av oss får under sitt eget liv bygga en framtid framom en katastrof.

Förr kallades vi undersåtar, numera konsumenter. Vi är bättre än så.
Istället för underdåniga konsumenter är vi invånare på jorden, en del av alla de levande.

Som tillhörande alla jordens levande vill vi att

- luftrummet reserveras i första hand för fåglar och insekter, inte för flygplan
 - jordens yta täcks av växter snarare än av asfalt och byggnader
 - haven, sjöarna och floderna är källor för liv, och inte avfallsbassänger
- varje levande varelses hem ska fredas med alla medel, vilken hållighet, vilket gryte eller vad som helst för annat skrymsle det än råkar vara beläget i.

Som en av de levande arterna, och särskilt som människor, vill vi att

- människosläktet slutar sträva efter det vi inte behöver
- när hotbilder uppenbarar sig så tänker vi inte bara ut lösningar, utan vi verkställer dem också.

Vi levande kommer att agera för att nå dessa mål. Var och en av oss kan hitta sin egen röst och använda den, för sin egen och deras skull vars språk människan inte förstår.

Sen urminnes tider har människorna målat och berättat historier, spelat och sjungit. Så kommer vi levande att fortsätta även i framtiden: vi sträcker oss mot skönheten som gryr vid fantasins horisont, vi drömmer, forskar, skapar konst. Vi förverkligar våra drömmar, vi uppvisar exempel, vi litat på varandra.

Framtiden tillhör inte dem som buffligt tränger in sig i bunkrar eller rymdfarkoster.
Framtiden tillhör alla levande organismer.

En vårdag springer jag ett ögonblick undan en tjäder i skogen. Den är uppbragt. Genom att fälla träd och dika kärr har vi splittrat dess värld. Tjädern är inte galen. Den har bara lämnats ensam.

När jag till sist stannar upp för att kika över axeln står tjädern långt bakom mig som en staty.
Den äger skogen, inte jag, ingen människa.

Jag fortsätter min färd. Tjädern följer mig inte längre.
Den har lett mig till stigen där man kan gå utan att störa andra. Stigen leder mot framtiden.
Precis som alla stigar föds den så fort tillräckligt många följer den.

Anni Kytömäki

